

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-4912/2021

02.11.2021

ALİ MƏHKƏMƏ

**Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi
Mülki kollegiyasının**

**İddiaçı: İddiaçı cavabdeh "xxxx"
MMC-yə və digərlərinə qarşı iş üzrə**

Q Ə R A R İ

iş № 2(102)-4912/21

(Açar sözlər: maddi, mənəvi zərərin əvəzinin ödənilməsi)

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının hakimləri Əhmədov Əhməd Abbas oğlu (sədrlik edən, məruzəçi), Həsənov Vüqar Təvəkgül oğlu və Şəfiyev İspəndiyar Əsəd oğlundan ibarət tərkibdə,
Əzimova Səbinə Yaşar qızının katibliyi,
İddiaçı: İddiaçı, vəkili X1,

Cavabdeh: "xxxx" MMC-nin vəkili Vəkil iştirakları ilə,
Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 09 fevral 2021-ci il tarixli, 2(103)-442/2021 sayılı qətnaməsindən cavabdeh "xxxx" MMC kassasiya şikayəti üzrə işə 02 noyabr 2021-ci il tarixdə Ali Məhkəmənin binasında açıq məhkəmə iclasında baxaraq, aşağıdakıları müəyyən etdi:

İşin halları

İşin hallarına görə, İddiaçı məhkəmədə cavabdeh "xxxx" MMC və digərlərinə qarşı iddia qaldıraraq, cavabdehlər "xxxx" MMC, Cavabdeh1 Rafael oğlu və Cavabdeh2 müştərək qaydada maddi zərərə görə 3.150 manat, mənəvi zərərə görə 5.000 manat pulun tutulub ona ödənilməsi barədə qətnamə qəbul edilməsini xahiş edib.

İş üzrə qəbul edilmiş məhkəmə aktları

Birinci instansiya məhkəməsində icraat

Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 03 mart 2020-ci il tarixli qətnaməsi ilə (sədrlik edən, hakim S.B.Mehrəliyev) iddia qismən təmin edilərək, cavabdeh "xxxx" MMC dəymiş maddi zərərə görə 3.100 manat pulun tutulub iddiaçıya ödənilməsi və qalan hissədə iddianın rədd olunması qət edilib.

Birinci instansiya məhkəməsi gəlidiyi nəticəni belə əsaslandırır ki, iddiaçının mülkiyyətində olan "X3" markalı, **-NO-*** dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin "xxxx" MMC təmir mərkəzinin işçisi çilingər Cavabdeh1 tərəfindən təmiri zamanı yol verilmiş xətalardan iddiaçıya 3.100 manat maddi zərər dəyib. İddiaçıya cavabdeh "xxxx" MMC təqsiri üzündən iddia olunan məbləğdə maddi zərərin dəyməsi mülki iş materialları ilə də təsdiq olunur. Lakin iddiaçıya 5.000 manat məbləğində mənəvi zərərin dəyməsi mülki iş materialları ilə müəyyən olunmur. Ona görə də iddia qismən təmin edilməlidir.

Birinci instansiya məhkəməsi hüquqi mövqeyini Mülki Məcəllənin 21.1, 1097.1, 1099.1-ci maddələrinin və digər maddi, prosessual hüquq normalarının tələbləri ilə əsaslandırır.

Cavabdeh "xxxx" MMC apellyasiya şikayəti verərək iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib, iddia tələblərinin rədd edilməsi barədə yeni qətnamə qəbul edilməsini xahiş edib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsində icraat

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 09 fevral 2021-ci il tarixli qətnaməsi ilə (hakimlər E.Ə.Mehdiyev sədrlik edən, məruzəçi, Ş.A.Məmmədova və X.Ə.Sarıyev) apellyasiya şikayəti təmin edilmədən, iş üzrə Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 03 mart 2020-ci il tarixli qətnaməsi mübahisələndirilən hissədə dəyişdirilmədən saxlanılıb.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəlidiyi nəticəni belə əsaslandırır ki, birinci instansiya məhkəməsi mübahisələndirilən hissədə iddianı qismən təmin etməklə düzgün nəticəyə gəlib, maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini hazırki mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi hüquqi mövqeyini Mülki Məcəllənin 21.1, 1099.1, 1114.1-ci maddələrinin və digər maddi, prosessual hüquq normalarının tələbləri ilə əsaslandırır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsində icraat

Kassasiya şikayətinin və ona etirazın dəlilləri, məhkəmə icraatı iştirakçılarının izahatları

Kassasiya şikayətinin dəlilləri

Cavabdeh "xxxx" MMC kassasiya şikayəti verərək iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib, iddianın rədd edilməsi barədə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş edib.

Kassasiya şikayəti belə əsaslandırılıb ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən maddi və prosessual hüquq normalalarının tələblərini pozub və iş üzrə düzgün olmayan qətnamə qəbul edib.

Kassasiya şikayətinə qarşı etirazın dəlilləri

Kassasiya şikayətinə dair etiraz ərizəsi daxil olmayıb.

Məhkəmə icraatı iştirakçılarının izahatları

Məhkəmə iclasında cavabdeh "xxxx" MMC-nin vəkili Vəkil kassasiya şikayətində göstərilənlərə uyğun olaraq izahat verdi.

İddiaçı və vəkili Məhəmməd Məmmədov məhkəmə iclasında kassasiya şikayətinin dəlilləri ilə razılaşmayıb izahatlarında iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin dəyişdirilmədən saxlanılmasını xahiş etdilər.

Cavabdeh1 və Cavabdeh2 məhkəmə iclasının vaxtı və yeri haqqında lazımı qaydada xəbərdar edilsələr də üzrsüz səbəblərdən məhkəmə iclasına gəlmədikləri üçün kassasiya instansiyası məhkəməsi Azərbaycan Respublikası MPM-nin 415.3-cü maddəsinə əsasən onların iştirakları olmadan işə baxılmasını mümkün hesab etdi.

Tətbiq edilən hüquq

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsi:

Mülki Məcəllənin 21.1-ci maddəsinə əsasən, zərərin əvəzinin ödənilməsini tələb etmək hüququna malik olan şəxs ona vurulmuş zərərin əvəzinin tam ödənilməsini tələb edə bilər, bu şərtlə ki, qanunda və ya müqavilədə zərərin əvəzinin daha az miqdarda ödənilməsi nəzərdə tutulmasın.

Həmin Məcəllənin 21.2-ci maddəsinə əsasən, zərər dedikdə, hüququ pozulmuş şəxsin pozulmuş hüququnu bərpa etmək üçün çəkdiyi və ya çəkməli olduğu xərclər, əmlakından məhrum olması və ya əmlakının zədələnməsi (real zərər), habelə hüququ pozulmasaydı, həmin şəxsin adi mülki dövriyyə şəraitində əldə edəcəyi gəlirlər (əldən çıxmış fayda) başa düşülür.

Həmin Məcəllənin 1096.1-ci maddəsinə görə, mülki hüquq pozuntusu (delikt) hüquqa və ya qanunla müdafiə edilən başqa şəxsə (zərərçəkənə) birbaşa ziyan və ya zərər vurulmasına gətirib çıxaran təqsirli, hüquqa zidd (mülki qanunvericiliyin normalarını pozan) əməldir (hərəkət və ya hərəkətsizlikdir). Delikt törətmiş şəxs mülki hüquq məsuliyyəti daşıyır.

Həmin Məcəllənin 1097.1-ci maddəsinə əsasən, mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində fiziki şəxsin şəxsiyyətinə və ya əmlakına vurulmuş zərərin, habelə hüquqi şəxsin əmlakına və işgüzar nüfuzuna vurulmuş zərərin əvəzi zərərvuran tərəfindən tam həcmdə ödənilməlidir. Qanunla zərərin əvəzini ödəmək vəzifəsi zərəri vurmayan şəxsin öhdəsinə qoyula bilər.

Həmin Məcəllənin 1099.1-ci maddəsinə əsasən hüquqi və ya fiziki şəxs öz işçisinin törətdiyi mülki hüquq pozuntusu (delikt) üçün məsuliyyət daşıyır və əmək (qulluq, mənsəb) vəzifələrinin icrası zamanı işçisinin vurduğu zərərin əvəzini ödəməlidir.

Həmin Məcəllənin 1108.1-ci maddəsinə əsasən ətrafdakılar üçün yüksək təhlükə ilə bağlı fəaliyyəti (nəqliyyat vasitələrindən, mexanizmlərdən, yüksək gərginlikli elektrik enerjisindən, atom enerjisindən, partlayıcı maddələrdən, güclü təsir edən zəhərlərdən və i.a. istifadə edilməsi; tikinti fəaliyyətinin və onunla bağlı digər fəaliyyətin həyata keçirilməsi və s.) nəticəsində mülki hüquq pozuntusu törətmiş fiziki və hüquqi şəxslər yüksək təhlükə mənbəyinin vurduğu zərərin əvəzini ödəməyə borcludurlar, bu şərtlə ki, zərərin qarşısını almaz qüvvənin təsiri və ya zərərçəkənin qəsdli nəticəsində əmələ gəldiyini sübuta yetirməsinlər.

Həmin Məcəllənin 1114.1-ci maddəsinə əsasən, başqa şəxsin (qulluq, mənsəb və ya əmək vəzifələrinin icrası zamanı işçinin, nəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxsin və i.a.) vurduğu zərərin əvəzini ödəmiş şəxsin həmin şəxsə, əgər qanunla ayrı miqdar müəyyənləşdirilməyibsə, ödənilmiş əvəz miqdarında geriye tələb (reqres) hüququ vardır.

Həmin Məcəllənin 14.2-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə yalnız tərəflərin təqdim etdikləri sübutları araşdırmalı və onlardan istifadə etməlidir.

Həmin Məcəllənin 77.1-ci maddəsinə əsasən, hər bir tərəf öz tələblərinin və etirazlarının əsası kimi istinad etdiyi halları sübut etməlidir.

Həmin Məcəllənin 88-ci maddəsinə əsasən, məhkəmə sübutlara obyektiv, qərəzsiz, hərtərəfli və tam baxdıqdan sonra həmin sübutlara tətbiq edilməli hüquq normalarına müvafiq olaraq qiymət verir. Heç bir sübutun məhkəmə üçün qabaqcadan müəyyən edilmiş qüvvəsi yoxdur.

Kassasiya şikayətində işin hallarının sübut olunmamasına, məhkəmənin gəlidiyi nəticə üçün əhəmiyyətli olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmamasına və yaxud qətnamə və qəraradda ifadə olunan nəticələrin işin faktiki hallarına uyğun olmamasına istinad etməyə yol verilmədiyi üçün kassasiya instansiyası məhkəməsi şikayətin belə dəlilləri üzrə araşdırma aparmır və onlara qiymət vermir (MPM-nin 407.2-ci maddəsi).

Kassasiya instansiyası məhkəməsi müstəsna olaraq hüquqi məsələlərə baxmaqla apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır (MPM-nin 416-cı maddəsi).

Kassasiya baxışının hədləri

Kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlamaq zərurətindən irəli gələrək mülki iş materiallarında olan birinci və apellyasiya instansiyası məhkəmələri tərəfindən qəbul edilərək işə əlavə edilmiş və araşdırılmış və (və ya) müəyyən edilmiş sübutlara və hüquqi faktlara istinad etməsi kassasiya instansiyası məhkəməsinin işin faktiki hallarını araşdırması kimi qiymətləndirilməməlidir.

Cavabdeh "xxxx" MMC kassasiya şikayətində iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilməsi xahiş olunduğundan, qətnamənin əsaslılığı kassasiya şikayətinin dəlilləri hüdudlarında tam yoxlanılmalıdır.

Kassasiya instansiyası məhkəməsinin mövqeyi

Kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəlidiyi nəticə və hüquqi əsaslandırma ilə razılaşıb və hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işə baxarkən maddi və prosessual hüquq normalarının tələblərini hazırki mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib və kassasiya şikayətinə əsasən iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin kassasiya qaydasında ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi üçün əsaslar yoxdur.

Belə ki, işin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən müəyyən edilmiş hallarından görünür ki, "X3" markalı, **-NO-*** dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsi iddiaçının xüsusi mülkiyyətindədir və həmin nəqliyyat vasitəsində "xxxx" MMC çilingər peşəsində işləyən Cavabdeh1 tərəfindən təmir işləri aparılıb və təmir zamanı yol verilmiş xəta üzündən iddiaçıya cəmi 3.100 manat məbləğində maddi zərər dəyib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi, birinci instansiya məhkəməsinin gəlidiyi nəticə və hüquqi əsaslandırma ilə razılaşıb müəyyən etmişdir ki, 07 fevral 2019-cu il tarixli əmək müqaviləsinə əsasən, Cavabdeh1 digər cavabdeh "xxxx" MMC çilingər peşəsində işləyib və hər ay 260 manat əmək haqqı alıb. Cavabdeh "xxxx" MMC təmir mərkəzinin 01 avqust 2019-cu il və 06 avqust 2019-cu il təmir kartlarının sürətlərinə əsasən, iddiaçıya məxsus "X3" markalı, **-NO-*** dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsinin ayrıc (paylayıcı) qutusunun və sürət qutusunun təmiri üçün onun tərəfindən cəmi 3100 manat ödəniş edilib.

Eyni zamanda işə əlavə edilmiş əmək müqaviləsinə xitam verilməsi ilə bağlı əmək müqaviləsi bildirişinin sürətindən görünür ki, Cavabdeh1la bağlanmış 07 fevral 2019-cu il tarixli əmək müqaviləsinə 09 sentyabr 2019-cu il tarixdən xitam verilib.

Azərbaycan Respublikası Texniki Universitetinin "Avtomobil texnikası" kafedrasının baş müəllimi Məsud Rüstəmbəyov tərəfindən tərtib edilmiş 05 fevral 2020-ci il tarixli texniki rəyə əsasən, aparılmış tədqiqat nəticəsində müəyyən edilib ki, "Range Rover" markalı

nəqliyyat vasitəsinin texniki göstəricisinə görə, ayrıc (paylayıcı) qutunun birbaşa sürət qutusu ilə əlaqəsi var. Zəncir ötürməsi vasitəsilə burucu momenti avtomatik sürət qutusundan alır və qabaq-arxa oxda olan reduktora (baş ötürücü) paylaşdırır. Nəqliyyat vasitəsinin ayrıc (paylayıcı) qutusunda hansı bir nasazlıq baş versə, texniki normativlər əsasında sökülüb yığıla bilər. Nəqliyyat vasitəsinin ayrıc (paylayıcı) qutusunda hər hansı bir nasazlıq baş versə, hökmən avtomatik sürət qutusunda fəsadlar törədə bilər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi sadalanan sübutları tədqiq edib haqlı olaraq qeyd etmişdir ki, Mülki Məcəllənin 21.1 maddəsinə əsasən, hüququ pozulmuş şəxs ona vurulmuş zərərin əvəzinin tam ödənilməsinə tələb edə bilər.

Həmin Məcəllənin 459.1-ci maddəsinə görə, zərərin əvəzini ödəməyə borclu olan şəxs əvəz ödəməyə borclu edən hal baş verməsəydi, mövcud olacaq vəziyyəti bərpa etməlidir.

Həmin Məcəllənin 1097.1-ci maddəsinə görə, mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində fiziki şəxsin şəxsiyyətinə və ya əmlakına vurulmuş zərərin, habelə hüquqi şəxsin əmlakına və işgüzar nüfuzuna vurulmuş zərərin əvəzi zərərverən tərəfindən tam həcmdə ödənilməlidir. Qanunla zərərin əvəzini ödəmək vəzifəsi zərəri vurmayan şəxsin öhdəsinə qoyula bilər.

Həmin Məcəllənin 1099.1-ci maddəsinə əsasən, hüquqi və ya fiziki şəxs öz işçisinin törətdiyi mülki hüquq pozuntusu (delikt) üçün məsuliyyət daşıyır və əmək (qulluq, mənəb) vəzifələrinin icrası zamanı işçisinin vurduğu zərərin əvəzini ödəməlidir. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 1108.1-ci maddəsinə əsasən ətrafdakılar üçün yüksək təhlükə ilə bağlı fəaliyyəti (nəqliyyat vasitələrindən, mexanizmlərdən, yüksək gərginlikli elektrik enerjisindən, atom enerjisindən, partlayıcı maddələrdən, güclü təsir edən zəhərlərdən və i.a. istifadə edilməsi; tikinti fəaliyyətinin və onunla bağlı digər fəaliyyətin həyata keçirilməsi və s.) nəticəsində mülki hüquq pozuntusu törətmiş fiziki və hüquqi şəxslər yüksək təhlükə mənbəyinin vurduğu zərərin əvəzini ödəməyə borcludurlar, bu şərtlə ki, zərərin qarşısını almaq qüvvənin təsiri və ya zərərçəkənin qəsdli nəticəsində əmələ gəldiyini sübuta yetirməsinlər.

Həmin Məcəllənin 1114.1-ci maddəsinə əsasən, başqa şəxsin (qulluq, mənəb və ya əmək vəzifələrinin icrası zamanı işçinin, nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin və i.a.) vurduğu zərərin əvəzini ödəmiş şəxsin həmin şəxsə, əgər qanunla ayrı miqdar müəyyənləşdirilməyibsə, ödənilmiş əvəz miqdarında geri tələb (reqres) hüququ vardır.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi, sadalanan maddələrin tələblərini hazırki mülki mübahisəyə tətbiq edib, kassasiya şikayəti ilə eyni məzmunlu olan apellyasiya şikayətinin dəlillərini araşdırıb düzgün olaraq qeyd etmişdir ki, iddiaçının mülkiyyətində olan "X3" markalı, **-NO-*** dövlət qeydiyyat nişanlı nəqliyyat vasitəsində cavabdeh "xxxx" MMC təmir mərkəzinin işçisi olmuş çilingər Cavabdeh1 tərəfindən təmir işləri aparılarkən yol verilmiş xəta üzündən ona cəmi 3.100 manat məbləğində maddi zərər dəyib. Ona görə də iddianı mübahisələndirilən hissədə təmin etməklə birinci instansiya məhkəməsi düzgün nəticəyə gəlib və sadalanan maddələrin tələblərini hazırki mülki mübahisəyə düzgün tətbiq edib.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə apellyasiya icraatı mərhələsində mütəxəssis qismində dindərilmiş Məsud Rüstəmbəyovun rəyi ilə də istisna olunmur. Belə ki, o rəyində qeyd edib ki, "X3" markalı nəqliyyat vasitəsinin sürət qutusu sökülüb-yığılmır, onu yenisi ilə əvəz etmək lazımdır. Cavabdeh "xxxx" MMC çalışan ustalar nəqliyyat vasitəsinə lüzumsuz müdaxilə edərək ona istifadə edilmiş ehtiyat hissələri quraşdırıblar və paylayıcı qutuya edilmiş müdaxilə nəticəsində sürət qutusu sıradan çıxıb.

Kassasiya instansiyası məhkəməsi, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə və hüquqi əsaslandırma ilə razılışı hesab edir ki, cavabdeh "xxxx" MMC kassasiya şikayəti ilə eyni məzmunlu olan apellyasiya şikayətinin dəlillərinə apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən araşdırılaraq düzgün hüquqi qiymət verildiyi üçün, həmin dəlilləri təkrar araşdırmağa lüzum görmür. Ona görə də iş üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi dəyişdirilmədən, kassasiya şikayəti təmin edilmədən saxlanılmalıdır.

Həmçinin, Mülki Prosesual Məcəllənin 407.2-ci maddəsinin tələblərinə görə, kassasiya şikayətində işin hallarının sübut olunmamasına, məhkəmənin gəldiyi nəticə üçün əhəmiyyətli olan bütün faktiki halların aydınlaşdırılmamasına və yaxud qətnamədə ifadə olunan nəticələrin işin faktiki hallarına uyğun olmamasına istinad etməyə yol verilmədiyi üçün, kassasiya instansiyası məhkəməsi ümumiyyətlə kassasiya şikayətində göstərilən belə dəlillər üzrə heç bir araşdırma aparmır və onlara qiymət vermir.

Yuxarıda göstərilənlərə əsasən və Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416, 417 və 419-cu maddələrinin tələblərini rəhbər tutaraq, kassasiya instansiyası məhkəməsi

Qərara aldı:

Cavabdeh "xxxx" MMC-nin kassasiya şikayəti təmin edilməsin.

İş üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasınının 09 fevral 2021-ci il tarixli, 2(103)-442/2021 sayılı qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılsın.

Qərar qətidir və qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.